

Tisková zpráva Lucemburk 15. září 2020

Systém EU pro obchodování s emisemi: bezplatné povolenky musí být lépe zacíleny, tvrdí auditoři

Bezplatné povolenky stále tvoří přes 40 % dostupných povolenek v rámci systému EU pro obchodování s emisemi (ETS) na základě stanovených stropů (cap-and-trade), uvádí se v nové zprávě Evropského účetního dvora (EÚD). Tyto bezplatné povolenky, které se přidělují průmyslovým odvětvím, letectví a v některých členských státech odvětví výroby elektřiny, nebyly dobře zaměřeny. Kromě toho se výrazně snížila rychlost dekarbonizace v energetice. Komise musí postup, kterým bezplatné povolenky přiděluje, aktualizovat, aby odrážel Pařížskou dohodu a nedávný vývoj.

V systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) se v zásadě stanoví cena emisí a emisní práva se draží. Výnosy z dražeb představují také příjmy pro opatření v oblasti klimatu. Bezplatné povolenky v rámci EU ETS odrazují podniky v EU od toho, aby svou činnost přesouvaly do třetích zemí s mírnějšími environmentálními normami, protože by to snižovalo investice v EU a zvyšovalo celosvětové emise. To se označuje jako „únik uhlíku“. Průmysl a letectví dostávají bezplatné povolenky na rozdíl od většiny provozovatelů v odvětví energetiky, jelikož se má za to, že mohou uhlíkové náklady přenášet přímo na spotřebitele. Avšak v osmi členských státech s HDP na obyvatele nižší než 60 % průměru EU obdrželo bezplatné povolenky i odvětví energetiky, aby mohlo provést modernizaci.

„Bezplatné povolenky by měly směřovat do těch průmyslových odvětví, která mají nejmenší možnost přenést uhlíkové náklady na zákazníky,“ uvedl člen EÚD Samo Jereb, který audit vedl. „Situace však je jiná. Odvětví, na něž připadá více než 90 % průmyslových emisí, se současně považují za odvětví ohrožená únikem uhlíku a stále ve vysoké míře dostávají bezplatné povolenky. Pokud nebude přidělování bezplatných povolenek lépe zacíleno, EU nebude moci plně využít možné přínosy ETS, pokud jde o dekarbonizaci a veřejné finance.“

Auditoři zjistili, že v odvětvích energetiky, která obdržela bezplatné povolenky na investice do modernizace, postupovala dekarbonizace výrazně pomaleji než v jiných členských státech. Zejména v Bulharsku, Česku, Polsku a Rumunsku byly investice často využity na vylepšení stávajících hnědouhelných a černouhelných elektráren, nikoli na přechod na méně znečišťující paliva. Auditoři berou na vědomí, že na období 2021–2030 Komise pravidla pro odvětví energetiky zpřísnila.

Účelem této tiskové zprávy je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy Evropského účetního dvora. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Bezplatné povolenky se průmyslovým odvětvím přidělují na základě referenčních hodnot stanovených podle výsledků nejlepších provozovatelů v daném odvětví. Povolenky se postupně do roku 2030 přestanou užívat, pokud se odvětví nebude považovat za odvětví ohrožené únikem uhlíku. V tom případě se objem povolenek snižovat nebude. Tento postup sice motivuje ke zlepšování energetické účinnosti, ale podle auditorů by měl být lépe zacílen. Na průmyslová odvětví považovaná za ohrožená únikem uhlíku stále připadá přes 90 % průmyslových emisí v EU, aniž se rozlišuje mezi různou mírou rizika, takže všechna tato odvětví nadále dostávají bezplatné povolenky v plném rozsahu. Auditori doporučují, aby Komise bezplatné povolenky přidělovala na základě různé míry rizika.

Letecké odvětví dostává bezplatné povolenky, přestože může přenést uhlíkové náklady na své zákazníky. Auditori varují, že by to mohlo podporovat uhlíkově intenzivní leteckou dopravu na úkor železniční.

V důsledku nedostatečného zacílení se při současných mechanismech nepodaří většinu přidělů do roku 2030 snížit na nulu. Podle auditorů by lépe zacílené přiděly bezplatných povolenek pomohly řešit riziko úniku uhlíku, snížit neočekávané zisky a zlepšit veřejné finance zvýšením podílu vydražených povolenek.

Poznámky pro redaktory

V rámci EU ETS musí průmyslová odvětví, energetika a letectví získat na pokrytí svých emisí uhlíku dostatečný objem povolenek. Tento systém vznikl v roce 2005. Emise na obyvatele v EU od té doby klesly, ale stále převyšují celosvětový průměr. Během prvních dvou fází fungování systému (2005–2012) se téměř všechny povolenky přidělovaly bezplatně, a počet přidělených povolenek tak převyšoval počet povolenek potřebných na pokrytí skutečných emisí. Vznikl tak přebytek povolenek. Během fáze 3 (2013–2020) bylo systémové přidělování nadměrného počtu povolenek z velké části odstraněno. Mezi lety 2013 a 2020 bylo bezplatně přiděleno přes 6,66 miliardy povolenek. Jejich cena kolísala, nicméně stoupla z méně než 3 EUR přibližně na 25 EUR za vypuštěnou tunu ekvivalentu CO₂. Mezi lety 2012 a polovinou roku 2019 měly členské státy výnosy z dražeb ve výši 42 miliard EUR. Pokud by se dražilo více povolenek pro průmysl, přineslo by to členským státům značné dodatečné příjmy. Fáze 4 ETS bude probíhat v období 2021 až 2030.

Auditoři zjišťovali, zda se prostřednictvím bezplatných povolenek podařilo modernizovat výrobu elektřiny, zda byly dostatečně zacílené tak, aby motivovaly ke snížení emisí skleníkových plynů, a zda přidělování bezplatných povolenek přispělo ke zvyšování emisí. Na svém zvláštním zasedání v červenci 2020 Evropská rada vyzvala Komisi, aby předložila návrh na revizi ETS. Dopad pandemie onemocnění covid-19 na ETS nebyl součástí auditu.

Zvláštní zpráva EÚD č. 18/2020 „Evropský systém obchodování s emisemi: bezplatné přidělování povolenek bylo třeba lépe zacílit“ je k dispozici ve 23 jazycích EU na internetové stránce eca.europa.eu. V posledních letech [EÚD zveřejnil](#) několik zpráv o energetice a klimatu, které se zabývaly tématy jako [emise vozidel](#), [solární a větrné energie](#) a [ETS](#).

Informace o opatřeních, které přijal EÚD v souvislosti s pandemií covid-19, jsou [zde](#).

Tiskový kontakt pro tuto zvláštní zprávu

Damijan Fišer – E: damijan.fiser@eca.europa.eu T: (+352) 4398 45510 / M: (+352) 621 552 224